

ÍMAC XIOM
SÈLLAV ÉVILO

L'ILLA
DELS
NÀUFRAGS

Com que l'edició d'aquest llibre és particular, sota cap concepte no pot ser posat a la venda

Catalunya, 2023

Ímac Xiom (escriptura)
Sèllav Évilo (disseny de la coberta i maquetació)

L'illa dels nàufrags

Í N D E X

	Pàgina
L'arribada	7
L'estada	19
El retorn	43
Relació dels llibres publicats dins d'aquesta col·lecció i manera d'accedir al seu contingut	57

L'arribada

A punt ja per al viatge de retorn, més lleuger d'equipatge que mai, m'ha vingut a la memòria el primer dia de la meva arribada en aquesta illa. Sembla ahir quan, després de navegar sense rumb fix, enmig de la foscor d'aigües tranquil·les i temperades per espai de vuit o nou mesos, de cop i volta, vaig ser llançat violentament a la llum encegadora de la platja d'una illa desconeguda.

Tot era nou per a mi. ¿Què hi feia jo allà bo i nu, gairebé cec, esdentegat, amb tot el cos adolorit, incapaç de fer un pas –ni tan sols em podia arrossegar de quatre grapes–, sense paraules per a demanar socors, només podent plorar a crits i, per sobre de tot, amb una amnèsia total que no em permetia recordar d'on venia ni on anava, abans de fer cap en aquell indret de soroll eixordador aparentment tan hostil?

Tenia fred i gana, i també força por, perquè, tot just uns instants després de l'arribada em vaig adonar que era al costat de dues figures gegantines –un gegant i una geganta–, de les quals desconeixia les intencions, encara que ben aviat em vaig tranquil·litzar quan la geganta em va agafar en braços –¿com era possible que tingués tanta força tot i estar ajaguda al llit?– i em va donar escalf, aliment i carícies. I, en acabat, oh, quina vergonya!, em vaig fer les necessitats a sobre... El més estrany és que ningú no es va sorprendre; semblava com si allò fos el més natural del món, i la geganta, amb l'ajut del seu company, sense fer escarafalls, em va netejar i, tot seguit, em van acotxar en un llit increïblement petit, però que semblava fet a mida per a mi, en el qual ben aviat em vaig adormir tot somiant no recordo ben bé el què.

De seguida em vaig adonar que ningú no s'estranyava de la meva presència. Era com si ja fes temps que m'estiguessin esperant, com si ja m'haguessin començat a estimar abans d'arribar. Em van posar un vestit com si fos un nino i no deixaven de venir més gegants a veure'm, els quals

s'acostaven, m'observaven amb semblant amable, i m'adreçaven paraules com ara *mono*, *bufó*, o d'altres per l'estil, gairebé insultants, i tot seguit felicitaven els dos gegants que vaig conèixer primer de tot i que em van acollir i cuidar tan bon punt vaig arribar a l'illa. Que sorprenent que resultava tot plegat...

Després d'un temps sense fer altra cosa que menjar i dormir –per cert, sortosament em van començar a aparèixer les dents que, de mica en mica, em van permetre arraconar la fastigosa dieta a base de farinetes–, vaig començar a fer les primeres passes, i també vaig descobrir que tenia un nom, malgrat que, durant un temps, pensava que en tenia més d'un, de nom, com ara «Notokis» o «Aixoskaka», perquè m'ho sentia dir tot sovint. I ara no puc evitar un somriure quan penso que havent estat un fumador de pipa empedreït durant més de vint anys, i de sentir tota mena de retrets per part dels nàufrags no fumadors, al llarg dels primers dos anys d'estada a l'illa, em vaig conformar xuclant un xumet llargues estones; això sí, sense sentir-ne cap, de retret.

Al cap de poc vaig intentar parlar, sorprès del fet que, al començament, jo, que domino més d'un idioma només fos capaç de pronunciar paraules tan elementals com ara «mama», «papa», «avi» o «iaia».

Els dies van passar força de pressa, i els mesos, i els anys, i jo seguia sense entendre res.

Aquell llitet que semblava de joguina, encara que fet a la meva mida, aviat va anar a parar a la cambra que en deien «dels mals endreços», perquè la diferència d'alçada amb els gegants cada cop era més petita –potser perquè ells s'encongien, o era jo que anava creixent?

A causa d'haver perdut la memòria, jo era aleshores un analfabet total, de manera que ben aviat em van dur a un lloc que en deien «escola» on vaig aprendre de nou a llegir i escriure; i també de números, malgrat que més endavant em vaig adonar que dos més dos no sempre fan quatre.

A més a més, em van obligar a memoritzar tot un reguitzell de coneixements inversemblants, per inútils, que no he hagut de fer servir mai. A part de llegir i escriure, no vaig aprendre gran cosa més; a memoritzar, Déu n'hi do. I a la classe que en deien «de religió» ens explicaven coses força estranyes, com ara l'existència d'un ésser sobrenatural anomenat «Déu», invisible, que ho sabia tot, era a tot arreu, estimava tothom i que repartia premis i càstigs d'acord amb el bon o mal comportament de cadascú.

Confesso que de la infantesa enyoro la innocència, o la puresa, tan tacada més tard per la incredulitat de l'edat adulta. Tampoc no he oblidat una mena d'historieta que em van relatar precisament sobre el mestre de religió, un naufrag capellà que anomenaven –sense voler ofendre– «mossèn nàpia» a causa de l'enorme nas en forma d'albergínia que tenia entre ulls i boca, que feia que tots ens preguntéssim com s'ho devia fer per a menjar.

Aquell bon naufrag estava obstinat a convèncer-nos que aquella mena de déu invisible, dos mil anys abans, havia enviat un fill seu a l'illa perquè poguéssim mostrar el camí de salvació a tothom. I també de l'existència d'uns personatges subalterns que acostumaven a ser representats amb ales, d'aspecte femení –encara que, segons deien, eren asexuals–, volant enmig de núvols o al costat de sants, sempre amb una actitud protectora, com ara un de molt influent anomenat «àngel de la guarda».

El cas és que a prop de l'escola hi havia un petit bosc que tots els infants havien de travessar per a anar a classe, la qual cosa feien plegats malgrat que el camí era exempt de perill, llevat d'uns anys abans, que la natura havia tingut el caprici d'instal·lar-hi al bell mig un rusc –ara ja desaparegut– amb les seves corresponents abelles, la qual cosa feia que el recorregut ja no fos tan inofensiu. «Llàstima de la mel que es malbarata», pensaven els nens quan passaven per davant del rusc, comes ajudeu-me, de camí cap a l'escola. Fins que un dia se'ls va fer trobadissa una donzella d'aspecte formós, que amb veu celestial els va

preguntar si havien tastat la mel que amb tant d'afany elaboraven aquelles abelles.

–Com vols que ens atrevim a acostar-nos-hi? –li van respondre.

–Teniu por? –va replicar ella.

–És clar que sí; tots sabem el mal que fa la picada d'una abella.

–Doncs, si us ve de gust, jo us puc dir la manera d'agafar un mos de bresca cada dia per berenar, sense que us piquin.

–I què cal fer?

–Acosteu-vos a poc a poc al rusc, sense espantar les abelles, alhora que dieu: «Àngel de la guarda, dolça companyia, no em desempareu ni de nit ni de dia perquè, si no, una abella em picaria».

–Això és tot?

–Això és tot. Però heu de saber que si no creieu de veritat que les abelles no us picaran, la primera que vegi que us acosteu us farà una picada tan forta al nas, que se us tornarà enorme i en forma d'albergínia per sempre més.

Des d'aquell dia, tots els nens van tenir mel a dojo per berenar, la qual cosa va intrigar força el mestre de religió, que els va preguntar l'origen d'aquell festí diari de dolçor. Els deixebles no van tenir cap problema a relatar fil per randa la trobada amb la donzella afectuosa que els havia assessorat, i la jaculatòria que havien de recitar, ni que fos mentalment, per tal de protegir-se de les abelles, i que aquestes mai no els havien picat perquè sempre s'hi acostaven confiant que no els picarien.

Mossèn nàpia no va arribar a tastar mai la mel d'aquell rusc. Més endavant vaig entendre per què, i el motiu del seu nas enorme en forma d'albergínia. Tal vegada sigui per la nostra poca fe que de vegades talment sembla com si l'àngel de la guarda s'oblidi de protegir-nos o sovint se'n vagi de vacances.

Un temps després, va arribar l'adolescència, etapa en l'estada a l'illa plena de turbulències entre les diferents generacions de naufrags, amb la rebel·lia, les contradiccions i la personalitat inestable típiques dels adolescents, que més m'estimo passar per alt. Només m'agradaria, si això fos possible, fer una crida a tots els naufrags esdevinguts pares perquè pensin que, per als seus fills, la pubertat és una experiència absolutament nova i, en canvi, ells, tots, ja l'han experimentat a bastament. Per tant, cal comprensió, diàleg, «negociació»; en cap cas recriminació i, encara menys, menyspreu. I no «visualitzar» en els naufrags adolescents allò que al naufrag adult li agradaria que fossin, bo i fent paleses frustracions pròpies viscudes. Que mai ningú pogués sentir una conversa com ara la que, a tall d'exemple, podrien tenir dos amics que es trobessin al cap de força temps sense haver-se vist:

–Quina alegria de veure't! Com esteu, tu i la teva família?

–Doncs no ens podem pas queixar. I vosaltres, què feu?

–La meva dona i jo, també anem fent, i els nostres fills, millor que mai.

–Oh, que bé! Quants anys tenen, ara?

–El més gran, l'enginyer, ja en té set. I la menuda, la metgessa, aviat en farà cinc.

L'estada

En acabar els estudis i haver de començar a treballar, em pensava que m'havia de «menjar l'illa» i sense gairebé adonar-me'n, l'illa va estar a punt de menjar-se'm a mi. Les perspectives laborals dels joves, aleshores, no eren gaire engrescadores, malgrat que, segons semblava, el jovent no havia tingut mai tantes oportunitats per a formar-se –si més no a l'indret on jo em trobava– la qual cosa, temps enrere, només era a l'abast d'una minoria privilegiada. Tanmateix, l'imparable desig de la joventut, que anhelava l'èxit ràpid i econòmicament profitós, tractant de córrer abans d'aprendre a caminar, causava innombrables desenganys quan la realitat del dia a dia obligava a despertar-se i a adonar-se dels seus somnis inabastables.

Per la meva part, en emancipar-me de la família, vaig decidir fer la volta a l'illa per a esbrinar ben bé on havia anat a parar, de manera que –no hi ha com ser jove– sense pensar-m'ho dues vegades, vaig iniciar un viatge sense cap destinació determinada, ni data de conclusió fixada per endavant.

D'allò que em vaig adonar primer de tot va ser del fet que el que jo em pensava que era una petita illa quasi desèrtica enmig del mar, en realitat era immensament gran –encara que, contemplant el cel estelat, només fos un petitíssim bocí del firmament–, poblada per una multitud de naufrags de parles incomprensibles i diferents vestimentes i colors de pell, que anaven arribant contínuament però que, també com jo, cap d'ells no sabia com havia aparegut aquí ni per què. Aquells naufrags –uns més que d'altres, és clar, però tots cada cop més– a hores d'ara estan maltractant l'illa de tal manera que, en menys de mig segle, ja han malmès greument els seus recursos naturals i han compromès el futur de tots plegats. Estic, doncs, envoltat de congèneres que en lloc de preocupar-se per la mena d'illa que deixaran als seus

descendents, viuen immersos en la inconsciència més absoluta, sense adonar-se del delicat equilibri en què es troben, ni de la seva extrema vulnerabilitat, atès que una infecció microbiana prou extensa, o un canvi climàtic important i generalitzat, pot representar l'aniquilació total dels nàufrags d'aquesta illa. És increïble que els egoismes locals prevalguin sobre l'interès global: res més segur per a abocar-se a l'abisme de l'autodestrucció.

Al pas que anem, ¿com ens ho farem quan les vaques no ens donin llet, mancades d'herba per a estar ben nodrides, sense els ous de les gallines, ni la llana de les ovelles o la fruita dels arbres, o quan les abelles no tinguin flors per a fabricar mel? ¿Quin pa menjarem quan el sol cremi les espigues o els peixos trobin els rius secs i quan no puguem gaudir de moltes altres coses que fan que l'estada en aquesta illa a voltes sigui suportable?

Els més optimistes asseguren que la solució serà, d'aquí a un temps, desplaçar-se a alguna altra illa veïna de les innombrables que hi ha disperses per

l'oceà. Però caldrà trobar-ne una que reuneixi unes condicions de subsistència semblants a les d'aquí. A més, segons han constatat els experts, les possibles illes candidates, tot i formar part del mateix arxipèlag, estan tan allunyades que no hi ha cap mitjà de transport ara per ara –i sembla que no n'hi haurà mai– capaç de permetre un desplaçament com aquest. Per altra banda, qui ens assegura que en una altra illa no hi trobaríem nàufrags agressius, tal vegada caníbals, o amb uns trets anatòmics força diferents dels nostres, com ara tenir un cap amb tres orelles, un sol ull o dues boques si, aquí, només amb una, sovint es parla massa o es menja en excés? Com podríem conviure amb nàufrags que en tinguessin dues?

Tampoc no es pot ignorar que, de tant en tant, hi ha qui afirma haver vist que sobrevolaven aquesta illa naus procedents de ves a saber on, probablement guiades per uns nàufrags d'aparença inquietant i que, en cas de ser això cert, serien força més intel·ligents que els d'aquí, per haver estat capaços de desplaçar-se tan lluny. A mi, tot plegat em costa de creure, però sempre hi ha algú que, en

to irònic, assegura que el fet que fins ara aquests suposats visitants no hagin intentat comunicar-se amb ningú de nosaltres és la prova més concloent per a afirmar que, sens dubte, són realment intel·ligents.

També vaig observar que les condicions de vida a l'illa eren força desiguals, depenent del lloc on havien arribat els naufrags com jo, perquè, si bé a mi, des d'un bon començament, m'havien sobrat menjar i joguines, altres nouvinguts, petits naufrags com aquell qui diu acabats d'arribar a l'illa, l'havien hagut d'abandonar prematurament. ¿Com era possible que hi hagués tantes desigualtats socials i tan injustes des de ves a saber quan i que, encara avui, uns passin fam i uns altres malbaratin escandalosament el menjar, si és certa la informació de què dispo, en la qual es constata que cada any es malgasta un terç dels aliments que es produeixen arreu de l'illa?

Sens dubte, aquesta illa és un indret de diferències i contrastos, alguns realment patètics, com ara les mansions enormes, amb jardí privat i

multitud de dormitoris, al costat de naufrags sense sostre que dormen al carrer damunt d'un cartró per matalàs. ¿Com es pot justificar així mateix l'existència de murs d'obra i reixat de filferro espinós, construïts per a separar naufrags pobres de naufrags pròspers –la misèria de l'abundor– i rebutjar violentament els més desafortunats si intenten traspasar els límits establerts pels qui manen? I el malson de les guerres, la humiliació de naufrags víctimes d'altres naufrags, matant-se els uns als altres: quin horror...! He vist sofriment, molt sofriment, i el pitjor de tot és que aquesta situació, per increïble que pugui semblar, a hores d'ara es considera poc més que «normal» o, si més no, inevitable, i els naufrags que no la pateixen directament, arriba un moment que romanen gairebé insensibles davant d'aquestes tragèdies, amoïnats només pel preu del petroli, el venciment de la hipoteca o l'última bestiesa rebuda al WhatsApp. A vegades, acabo pensant que gairebé tothom fa el que pot o li deixen fer. O allò que els altres volen que facis, prenent justificar-ho amb frases com ara «nosaltres no en tenim cap culpa» o «això no té remei; sempre ha estat així...» ¿Quina

mena d'illa tan galdosa ens han deixat els naufrags del passat? ¿I quina deixarem nosaltres als del futur?

Quant als sentiments en general, segons he pogut deduir, i pel que m'han comentat, aquesta societat de la qual formo part no ha canviat gaire respecte a èpoques pretèrites: l'ambició i l'enveja segueixen sent invariables, i la generositat i la bondat continuen gairebé igual. En canvi, l'evolució de les ciències i la tecnologia ha estat extraordinària, i, sobretot en les últimes dècades, ha experimentat unes transformacions accelerades. El fet és que han avançat molt, unes per bé i d'altres per mal, atès que, per posar un exemple, si avui dia és possible guarir malalties que abans eren incurables, també és cert que cada cop es fabriquen armes més mortíferes i destructores.

No obstant això, em penso que les relacions entre les parelles de naufrags mereixen una observació a part, perquè encara que en el fons segueixin sent força semblants, crec que en la forma avui dia se sol començar la casa per la teulada, tal com un

nàufrag amic –burlata empedreit– en certa ocasió em va referir per mitjà d’una història a tall d’acudit, de la qual només goso fer esment perquè, força sovint, la ficció es basa en la realitat. Vet aquí el relat en les seves pròpies paraules:

«Per raons que no fan al cas, de tant en tant jo acostumava a visitar la clínica mental de la localitat on aleshores residia.

Els pacients que estaven en fase de recuperació avançada tenien permís, tot i ser residents interns, a deambular lliurement pels voltants, i sempre en trobaves algun que et demanava unes monedes “per a fer un cafè”, malgrat la fetor d’alcohol que desprenia. Als malalts més greus no se’ls permetia abandonar les dependències interiors de l’edifici per raons òbvies de seguretat.

Un bon dia, el director de l’establiment em va convidar a fer un tom per la clínica, cosa que vaig acceptar si més no per curiositat.

Tan bon punt vam entrar a la sala anomenada “comunitària” vaig observar un jove pensatiu, de mirada perduda i gest estàtic, que semblava estar absent del seu entorn. Desitjós de conèixer els antecedents d’aquell cas vaig preguntar al director:

–Quina és la patologia que afecta aquest jove?

–Doncs està en tractament d’una profunda depressió des de fa ja un quant temps.

–I se sap el seu origen?

–Certament. Es tracta d’una història una mica llarga, però que podríem resumir dient que aquest jove va ser un pretendent de la Mary, la xicota casadora més bonica de la comarca, però també la més presumida i més ambiciosa, de manera que la resposta a la seva petició de matrimoni fou un “no” com una casa. I aquí tenim la trista conseqüència.

–Caram, doncs sí que s’ho va prendre a la valenta, el noi. Esperem que vagi millorant i pugui

trobar una parella més modesta amb qui refer la vida.

Més endavant, bo i seguint el recorregut, vam veure un altre pacient, d'aspecte força trist, plorant amb desconsol, el qual, entre sanglot i sanglot, cridava: “Mary!”, “Mary!”

–Serà possible? –vaig exclamar. –Un altre pretendent frustrat de la Mary?

–Exacte! Aquest pobre home, tot i ser més ric, més intel·ligent i més ben plantat que l'anterior, també va ser rebutjat per la Mary, perquè no satisfieia encara les seves pretensions. Actualment l'estem tractant amb potents antidepressius i el seu pronòstic és més aviat incert.

–Ah, ja ho entenc. La Mary només estava disposada a acceptar el que se'n diu “un bon partit”; en aquest cas, podríem dir un partit extraordinari.

–Més aviat sí.

Tot seguit vam entrar en el complex de cel·les amb parets encoixinades on rebien tractament els malalts més greus, és a dir, aquells que, quan no estaven immobilitzats, no deixaven de donar cops de cap contra la paret. Precisament, el primer pacient que vam veure gemegava, bo i sedat i atès per dos auxiliars, perquè no feia gaire que havia patit un atac de fúria i desesperació incontenibles.

–No em digueu que aquest infeliç també està així a causa de la Mary.

–Doncs aquesta és la trista realitat.

–Però quina mena de carabassa tan enorme va donar la Mary a aquest home per provocar-li tal desgràcia?

–I ca!; amb aquest s’hi va casar».

Sortosament, la meva parella no ha tingut cap semblança amb el cas de la Mary: hem viscut i vivim, feliços. I fins i tot hem col·laborat a l’arribada de dos petits naufrags més a l’illa.

Val a dir que no m'he proposat pas en cap moment analitzar exhaustivament altres qüestions de l'illa, o particularitats dels naufragats que l'habiten. No puc negar, de totes maneres, que m'han sorprès força alguns aspectes, com ara la política i la justícia. Respecte a la política –o millor dit, els polítics– crec que la mediocritat, per no dir la corrupció, d'uns quants sapastres –potser més dels que ens podríem imaginar– malmet la reputació de la majoria, la qual cosa no és justa perquè, ben segur que hi ha naufragats polítics honestos, i d'altres que no ho són tant, com en tots els col·lectius, encara que, en general, estan tan enganxats a la poltrona que sembla com si s'haguessin posat cola entre el cul i el seient de tant com els costa d'aixecar-se, i no és estrany que, més d'un cop, se'ls n'hagi de fer fora a puntades de peu. Potser per això no se'n veu mai cap a les trinxeres de les guerres que promouen.

Els polítics són incapaços d'admetre una derrota fins que no creuen que en trauran algun profit i, realment, sembla com si la seva tasca principal consistís a criticar els naufragats col·legues de

l'oposició, acusant-los de no fer el que caldria, o de fer-ho si ho fan. La qüestió és posar objeccions a qualsevol opinió dels altres.

I per què riuen tan sovint? De què riuen? ¿Potser per amagar sota una fingida simpatia, els atacs d'amnèsia que sembla que pateixin respecte al que han promès i no han complert? Tot plegat fa pensar que el poder corromp i que la corrupció és altament contagiosa.

Pel que fa a la justícia –o a la seva administració, per a ser més exactes– no hi ha res que em sembli més inversemblant que tractar de ser just fent servir lleis injustes. Com s'ho han de fer els jutges? És clar que depèn molt del lloc de què parlem, perquè segons a on, la celebració d'un judici triga, com aquell qui diu, tan sols unes setmanes, mentre que hi ha indrets en què es treballa a la velocitat dels cargols i l'espera es pot allargar una pila d'anys. A part que una mateixa acció es pot considerar duta a terme «per salvaguardar l'honor», i uns quilòmetres més amunt o més avall, es pot interpretar com un delictes mereixedor de la pena capital. No ho acabo

pas d'entendre. Com tampoc no entenc que hi hagi comissaries per les quals els nàufrags presumptes delinqüents, hi transitin com si fos casa seva, és a dir, que per una porta hi entren i per l'altra en surten tranquil·lament un munt de vegades, fins i tot al llarg d'un mateix dia. Potser seria hora que els nàufrags legisladors promoguessin lleis d'acord amb el segle actual, per a substituir les que han quedat antiquades, totalment obsoletes o ridícules.

Però no tot és negatiu, ni de bon tros. I seria molt injust si ho pensés així. M'admira, per exemple, la tasca de nàufrags que dediquen la seva estada a l'illa a alleujar el dolor dels que pateixen. Reconec estar confós quan m'adono de com es pot ser capaç de les atrocitats més horribles i, alhora, protagonista de les heroïcitats més sublimes. I quan ho penso, em ve a la ment una balança en un plat de la qual hi ha tota mena de maldats: l'egoisme, la violència, la impietat... I, en l'altre, virtuts com ara l'altruisme, la generositat o la compassió. Reconec que sóc incapaç d'assegurar quin dels dos plats pesa més. Potser precisament per això, en recordar aquell déu que m'havien descrit en la infantesa, tan

bo i que ho sabia tot, que era a tot arreu i premiava i castigava els nàufrags d'acord amb el seu comportament, em preguntava on estava amagat i li vaig demanar –cal dir-ho, amb força insistència però sense gaire confiança de ser escoltat– que, enmig de la foscor de la cambra on jo era, m'obrí ni que fos una petita escletxa de la porta per on pogués penetrar la llum. Va ser així com un dia, no podria dir quan ni com, la meva estada a l'illa va fer un tomb perquè, en lloc d'obrir-se una escletxa, vaig descobrir que la porta havia estat sempre oberta de bat a bat, i vaig veure per primera vegada allò que sempre havia estat mirant: una claror i un camí sense fi al meu davant. Al llarg d'aquest camí puc dir que he sentit la presència de Déu. Però no d'aquell déu amb minúscula del qual em van parlar quan era un infant, sinó un que, realment, és a tot arreu, però, per damunt de tot, amb els més pobres, els exclosos, els desvalguts, els humils i els nets de cor. No és aquell déu vigilant preparat per a atorgar premis i càstigs, sinó el Déu pare protector, el germà gran que aconsella, l'amic fidel que mai no et trairà i, sobretot, el Déu misericordiós sempre obert al perdó. També vaig entendre a partir

d'aleshores que, davant d'aquest Déu, no fa més mèrits el qui posseeix més riqueses, té més poder o més prestigi, sinó, simplement, aquell qui estima més. Va ser així com, de mica en mica, la meua estada a l'illa va anar tenint sentit. Vaig copsar clarament que no havia vingut per «triumfar» sinó per aprendre a estimar, com tots els naufragats que som aquí, cadascú a la seva manera:

Els inventors, inventant.
Els arquitectes, construint.
Els rics, compartint.
Els servents, servint.
Els escombriaires, escombrant.
Els jutges, jutjant.
Els polítics, governant.
Els capellans, guiant.
Els metges, guarint.
Els infermers, cuidant.
Els mestres, ensenyant.
Els artistes, creant.
Els esportistes, competint.
Els pagesos, conreant.
Els pescadors, pescant.

Els cuiners, cuinant.

I tots, no caldria dir-ho, tant nàufrags com nàufragues, amb noblesa i esperit de servei, adonant-nos que l'amor guareix tant qui el rep com qui el dóna i que, per això, no cal canviar l'illa sinó el cor dels nàufrags que l'habitarem.

La trobada amb Déu és una descoberta personal. Jo mateix haig de dir que mai no he viscut cap experiència mística en la qual se m'hagi manifestat. Però he sentit la seva acció subtil al llarg dels anys d'estada a l'illa, com el plugim que va impregnant la terra erma fins que aquesta esdevé fèrtil. I aquells a qui ens ha fet la gràcia de apropar-se'ns, tenim l'obligació d'aplanar el camí dels que a hores d'ara el busquen. I cal fer-ho al marge del grau d'il·lustració que cadascú tingui sobre la fe. Amb tota la humilitat del món, per descomptat, hem de ser «petits missioners» en la mesura que ens sentim cridats a difondre el missatge d'amor que Jesús va proclamar fa dos mil anys, avergonyint-nos d'haver estat capaços, en nom de la religió –cadascú de la seva– de desfigurar aquest missatge, al llarg de la

història de l'illa, fins a deixar-lo més d'una vegada molt difícil de reconèixer.

A part d'això, si he entès una altra cosa durant la meva estada per aquests verals ha sigut que per a assolir la felicitat –o per a aproximar-s'hi– no hi ha altre camí que el de la senzillesa i la bondat. Recordo que, en una de les passejades solitàries que abans acostumava a fer de matinada per alguna de les platges veïnes, en certa ocasió, vaig conèixer un pescador que em va convidar a esmorzar. Era un bon nàufrag, de tracte afable, el qual, mentre menjàvem un saborós peix a la brasa acabat de pescar, em va relatar una mena de conte que ell, uns anys abans, havia sentit explicar al seu avi. Aquest conte feia referència a la missió evangelitzadora d'un bisbe que, a bord del seu vaixell, navegant per un riu cabalós de l'illa, un dia s'aturà davant d'un poblat remot, i mentre la tripulació estava ocupada en tasques d'avituallament, decidí utilitzar la jornada de la manera més profitosa possible, per la qual cosa, en trobar un grup de pescadors que estaven recollint les seves xarxes, els preguntà si en aquell indret tan

allunyat rebien prou atenció religiosa. El pescador que semblava ser el portaveu, amb un llenguatge més aviat primitiu i rudimentari, va explicar al bisbe que feia molt de temps havien estat evangelitzats per uns missioners.

–Nosaltres ser cristians –digué orgullosament– i resar cada dia.

El bisbe restà sorprès i els preguntà si coneixien el pater noster. Quan tots respongueren que no n'havien sentit a parlar mai, el bisbe tingué una autèntica commoció.

–Però els missioners no us van ensenyar cap pregària?

–Els dir que nosaltres resar amb paraules que sortin del cor.

–I aleshores, què dieu quan reseu?

–Nosaltres aixecar els ulls al cel i dir: «Déu, tu que estimes tothom, tingues pietat de nosaltres i dóna salut i molts peixos, amén».

Al bisbe l'horroritzà el caràcter tan elemental i gairebé herètic d'aquella oració, de manera que passà la resta del dia ensenyant-los el pàrenostre.

Als pescadors els costava d'aprendre, però hi posaren tot l'interès i, abans que el bisbe saltés l'endemà, tingué l'alegria d'escoltar dels seus llavis tota la pregària sense cometre ni el més mínim error.

Al cap d'un temps el vaixell tornà a passar a prop d'aquell mateix lloc, i mentre el bisbe passejava per la coberta bo i resant la seva pregària vespertina, recordà amb satisfacció els pescadors als quals, gràcies a pacients esforços, havia ensenyat a pregar com cal.

Tot d'una, el bisbe va observar un punt de llum cap a l'est que s'apropava al vaixell i, amb gran sorpresa, veié unes figures que caminaven sobre

l'aigua il·luminant-se amb un fanal. El capità féu aturar el vaixell i tots s'abocaren a la barana, bocabadats davant d'aquell espectacle increïble. Es tractava, ni més ni menys, d'aquell grup de pescadors que el bisbe havia conegut i ensenyat temps enrere, els quals van exclamar:

–Bisbe, nosaltres sentir passar el teu vaixell prop d'aquí i córrer a veure't!

–Què voleu? –els preguntà l'atònit bisbe.

–Bisbe –li contestaren–, nosaltres estar tristos perquè oblidar bonica oració. Nosaltres dir: «Pare nostre que estàs al cel, santificat sigui el teu nom, vingui a nosaltres el teu Regne...» i no recordar res més. Dir-nos una altra vegada bonica oració...

El bisbe respongué:

–Torneu-vos-en tranquils a casa, amics meus, i quan reseu, seguiu dient de tot cor: «Déu, tu que estimes tothom, tingues pietat de nosaltres i dóna'ns salut i molts peixos, amén».

Aquell vespre, el bisbe d'aquest conte, se'n va anar a dormir preguntant-se qui havia evangelitzat a qui.

El retorn

Voldria creure, ja cap al final del recorregut –quan una flama s’apaga arriba un moment que ja no es pot revifar–, que els dies viscuts en aquesta illa, sense ser cap cosa de l’altre món, no hauran estat en va: no haurà estat en va el meu desig sincer d’ajudar altres nàufrags, sempre que això ha estat possible, ni la meva a vegades dolorosa paciència per a suportar segons què.

No crec que Déu esperés de mi cap acte heroic. No he sigut, ni de bon tros, un geni. Només he fet el que he pogut, encara que, probablement, hauria pogut fer alguna cosa més. En qualsevol cas, sols hauré pecat per omissió; la resta de pecats no han sigut –crec– gaire més que petites «rucades».

No estic segur de res, però penso que haver naufragat en aquesta illa no respon solament a

l'atzar sinó, sobretot, al fet de formar part d'un projecte transcendent. Només Déu sap on i quan el nostre esforç –el de tots els naufrags–, fins i tot el més insignificant, serà fecund. Deixo, doncs, la meva petita llavor aquí amb la certesa que, a les seves mans no es perdrà res i que les meves culpes i omissions trobaran la misericòrdia i el perdó fruit del seu Amor. Ai de nosaltres si algun dia haguéssim de ser jutjats d'acord amb la justícia «illenca»!; una justícia que, segons a on, a hores d'ara encara s'atreveix a declarar guerres o a dictar penes de mort.

No he pogut saber mai d'on he vingut ni el motiu. Ja fa temps que he desistit de preguntar-m'ho, perquè com més insisteixo, més m'enfonso en el pou sense fons de la ignorància. Quan en prou feines em queden cabells blancs, he entès que tots els habitants de l'illa som naufrags i que tots sense excepció hi hem fet cap de la mateixa manera. Però també m'he adonat que tants com n'arriben se'n van. En realitat, es podria dir que des del mateix moment de l'arribada –sense que ningú se n'adoni, és clar–, ja s'inicia el camí de retorn i que tots, tard

o d'hora, anirem a parar al mateix mar d'on provenim.

Tanmateix, em commou profundament que a alguns futurs naufrags no se'ls permeti arribar sans i estalvis a l'illa, bo i interrompent violentament per endavant el seu normal recorregut sense haver-hi un motiu real que ho justifiqui. A part del fet en si mateix tan lamentable, caldria preguntar-se quina ha estat la circumstància que ha impulsat dur-lo a terme. ¿Potser la ignorància o la inconsciència del naufrag responsable? ¿Tal vegada el temor a no disposar de prou capacitat o recursos per a acollir-lo com cal? ¿Per un rebuig incontenible per tractar-se del fruit d'una agressió criminal? Cadascú sabrà què justifica –o no– la seva consciència.

D'altres se'n van, o se'n volen anar, llançant-se al mar per pròpia voluntat, incapaços de suportar finals extremament dolorosos. No seré jo, pobre de mi, qui jutgi aquesta mena d'actes, perquè això voldria dir que, en certa manera, ja estic condemnant el meu germà. Tampoc no ho justifico. Penso, senzillament, que no es pot generalitzar,

perquè cada cas és diferent i només Déu posseeix la veritat. Del que sí que estic convençut és que a Déu no li plau el sofriment de cap naufrag, per malvat i menyspreable que sigui, si és que d'això se'n pot establir una graduació.

Inevitablement, tard o d'hora, algú ens vindrà a buscar: bo i avisant per endavant, o quan un menys s'ho pensi; sense distingir entre rics o pobres, entre poderosos o humils, entre joves o vells –si bé és cert que hi ha una certa preferència envers aquests últims–. I això és, realment, el que m'inquieta, sobretot quan comprovo que d'aquest darrer viatge no se n'escapa ningú i que a tothom li arriba el seu torn. No cal dir que aquest fet m'atemoreix per diverses raons. En primer lloc perquè l'últim adéu, per molt acompanyat que s'estigui, quan és el moment, sempre es fa enmig d'una enorme solitud –com l'arribada– i, força sovint, va precedit de no poca angoixa (és ben curiós que, els naufrags mai no ens adonem del valor de la nostra salut fins que no se'ns deteriora).

Però, a més a més, la veritable fe, per molt ferma que sigui, sempre està exposada a patir temptacions de desconfiança i dubtes punyents (el fanatisme, ves per on, mai) i l'abandó de l'illa no deixa de ser un pas endavant envers el desconegut. Confesso que tinc por de perdre'm pel camí, malgrat que hi ha hagut algun cas que, quan el naufrag ha iniciat el viatge de retorn, al cap de poc, ha tornat a l'illa perquè, segons ell mateix ha dit, «encara no era l'hora de prosseguir el viatge fins a la destinació final», fos la que fos. Aleshores, algun d'aquests naufrags, al marge de l'edat, el sexe, la religió (si en tenia alguna) o l'origen cultural, ha estat capaç de recordar part del viatge interromput, coincidint en molts aspectes amb altres naufrags que han viscut situacions semblants, en allò que s'anomena «experiències en el llindar del retorn», els quals afirmen que mai no han tingut la sensació d'estar perduts, ans al contrari, perquè tot el temps que han estat absents de l'illa, a part de no patir ni por ni dolor, els ha acompanyat la presència d'altres naufrags que els havien precedit i que, bo i comunicant-se telepàticament, els han protegit i guiat perquè en cap moment no se sentissin

desemparats. Ningú, doncs, segons sembla, no comença el viatge de retorn tot sol. I els que han aconseguit anar més enllà abans de tornar, relaten experiències realment colpidores, que la majoria descriuen com un recorregut que els cal fer, al final del qual hi ha una font de llum tan extraordinària que les paraules d'un pobre naufrag es queden curtes per a poder-ho definir. És aleshores quan la consciència de qui ho contempla assoleix per primera vegada una comprensió còsmica i un Amor incondicional curull de compassió. En aquest moment, per la possessió de la saviesa que transmet aquesta Llum –que cadascú, amb diferents noms, interpreta com a Déu–, es revisa què ha estat la pròpia existència a l'illa, és a dir, els pensaments, paraules i obres de cadascú, així com la repercussió que han tingut en els naufrags amb els quals s'ha conviscut. Serà en aquest instant quan es podrà decidir per primer cop, alliberat ja de qualsevol mena de lligam físic, psicològic, familiar o cultural, amarat solament per l'Amor de Déu, quin camí es desitja seguir com a destinació final i eterna. Aquesta decisió, probablement, serà la floració

d'allò que els naufrags hàgim sembrat al llarg de la nostra estada en aquesta illa.

De totes maneres, que lluny que soc, infeliç de mi, d'aquests relats, tocant com toco de peus a terra, encomanat del tarannà generalment tan prosaic de l'illa. Què hi trobaré realment jo en aquesta nova destinació? O, millor dit: *qui* hi trobaré, si és que hi trobo algú –tal com, malgrat tot, confio? Tant de bo, realment, arribada l'hora, em vinguin a rebre altres naufrags, familiars i amics que m'hagin precedit en el viatge de retorn, els quals, en un retrobament joiós, pugui abraçar i dir-los un grapat de coses que, quan encara eren a l'illa, no vaig saber com dir o no hi vaig ser a temps. Però ¿quin posat hauré de fer davant de qui em va estafar, em va robar la cartera, em va maltractar o, simplement, davant dels naufrags antipàtics o desagradables que he conegut?

I si la destinació final del viatge de retorn és el descans i la permanència perpetus, ¿no hi haurà el perill que, tard o d'hora, ens avorrim? Podrem dur a terme alguna activitat creativa que ho eviti? Heus

ací, un cop més, un raonament i un temor propis de la mentalitat d'un naufrag, tan avesats com estem tots plegats en aquesta illa, a fer tothora «alguna cosa», o més d'una sense parar. Potser, per tal de prevenir un contrast massa fort, no seria sobrer començar a practicar ja des d'ara, a l'illa, el bé, l'amistat, el silenci i la pau que aplanessin el camí cap a l'estada eterna.

Per altra banda, espero que en aquesta etapa definitiva, a més de la plenitud de l'esperit, tot naufrag assoleixi una transformació absoluta de la seva identitat física perquè, en cas contrari, ¿com seria l'aspecte del cos d'un fetus col·lapsat abans de néixer, o el d'un ancià incapacitat en cadira de rodes? El més enllà no pot semblar, de cap manera, una residència geriàtrica o un museu d'antiguitats.

Finalment, per poc afortunada que hagi estat l'estada a l'illa, abandonar-ho tot definitivament, deixar enrere la família, els amics, el patrimoni, el prestigi, tota mena de vivències: esforços, il·lusions –per què no?–, fracassos... ha de ser terriblement trist. Me n'aniré tal com vaig arribar: sense saber

com ni per què, gairebé cec, esdentegat, amb tot el cos adolorit i pràcticament nu perquè no em podré endur res del que encara tinc aquí. Prou que he vist com altres naufrags immensament rics, amb un poder gairebé il·limitat, savis il·lustres, artistes de renom o esportistes campions, tots, ho han hagut de deixar absolutament tot sense excepció. Realment, només de pensar-hi, fa esglai. Reconec que tant m'ha atemorit pensar en el retorn que, de vegades, això ha restat serenor a l'estada.

I no cal dir la buidor d'ànima que et queda quan tanquen un nínxol davant teu amb les despulles d'altres naufrags estimats a dins, o t'entreguen l'urna amb les seves cendres, i que d'ells no en quedi a l'illa només que un record cada cop més llunyà, com el que quedarà, inevitablement, de mi mateix. Tots plegats no trigarem gaire a no ser ni un oblit. Quant als que se'n van «abans d'hora» –els infants i adolescents– què se'n pot pensar, d'això?

Aquí he viscut dies de sorts i de desgràcies, com la resta de naufrags, suposo, però quan t'adones

que, tot i ser únic, no ets gaire diferent de la majoria dels que t'envolten, confesso que el final esdevé una mescla de cansament i de tristor; n'estic més aviat fatigat, d'aquesta illa, però enamorat alhora. Quin sentiment tan estrany...

Ara, abans que m'arribi l'hora del comiat, posaré aquest relat que acabeu de llegir dins d'una ampolla i la deixaré mig colgada a la sorra de la platja on vaig arribar –si la deixés a mercè de les ones del mar, ves a saber on aniria a parar– perquè si la troba algun altre naufrag l'ajudi, si més no, a entendre una mica aquesta illa misteriosa, encara que no sigui possible comprendre-la del tot, evitant així que el temps se li escoli entre les mans i se n'adoni quan ja sigui massa tard. Quant de temps perdut en va durant l'estada! Quina llàstima de ser incapaços de discernir el prescindible d'allò que és realment essencial!

Però no voldria que en llegir aquest missatge ningú ho interpretés malament. Malgrat haver viscut una existència indesxifrable, miro cap enrere amb agraïment. ¿Tal vegada la meva estada a l'illa

hauria pogut ser millor? Sens dubte. Però també és veritat que hauria pogut ser molt pitjor. Al cap i a la fi, puc afirmar que per la gràcia de la fe que Déu m'ha concedit, a hores d'ara espero el futur amb més esperança que temor. Què més puc demanar? Tot ha estat com un somni a voltes meravellós. Crec que el moment de la veritat ja és a tocar i dono gràcies de tot cor a Déu per haver-me regalat l'aventura de la vida.

**Relació dels llibres publicats dins
d'aquesta col·lecció i manera
d'accedir al seu contingut**

No dubtis a divulgar el contingut d'aquest llibre, si creus que això pot ajudar algú. També es pot accedir al text visualitzant-lo o descarregant-lo gratuïtament a través del web:

www.andreumoixcami.cat

Versión en español: www.imacxiom.com

De la mateixa manera es poden obtenir tots els llibres publicats anteriorment dins d'aquesta col·lecció:

- **Déu, aquest desconegut** (Un testimoni de fe)
- **El més enllà, aquest desconegut** (El goig de l'esperança)
- **La caritat, aquesta desconeguda** (Esclat d'amor)
- **La pau, aquesta desconeguda** (Una utopia?)
- **La Verge Maria, aquesta desconeguda** (Un intent d'aproximació a la santedat de la Mare de Déu)
- **Déu en les petites coses** (A manera de joc per a aprofundir en l'espiritualitat)

(continua)

- **Cartes obertes** (Recull de pensaments d'un cristià)
- **El sofriment, aquest desconegut** (Reflexions sobre les causes del dolor i propostes per a humanitzar el tracte amb els malalts)
- **La pregària, aquesta desconeguda** (Suggeriments d'actitud per a pregar millor)
- **L'àngel perplex** (Observacions a la llum de l'Evangelí)
- **El retorn de l'àngel** (41 Retalls d'esperança; 2a part de L'àngel perplex)
- **Ciència i fe: ¿un divorci inevitable, o un matrimoni ben avingut?**
- **Virus** (I què hi diu la COVID-19?)
- **La cadira màgica**
- **La fi del món**
- **Diari d'un pelegrí**

(continua). ⇒

- **La pena de mort, aquesta desconeguda** (Un clam perquè sigui abolida a tot el món)

